

11.04.2019

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN TOIMENPITEET LAINVALMISTELUN KEHITTÄMISEKSI

Liikenne- ja viestintäministeriö on tilannut Itä-Suomen yliopistolta selvityksen, jossa on arvioitu ministeriön lainvalmistelua vuosilta 2017-2018, tehty huomioita ja esitetty suosituksia lainvalmistelun kehittämiseksi. Tämä selvitys julkaistaan 09.04.2019.

Liikenne- ja viestintäministeriö on käsitellyt esitettyjä suosituksia osastojen johtoryhmissä ja on päättänyt toimenpiteistä lain- ja säädösvalmistelun edelleen kehittämiseksi.

Tämän päätöksen toimenpiteet otetaan käyttöön heti.

Säädösten valmistelu

Osastot arvioivat kriittisesti omat säädösvalmisteluresurssinsa (myös PTJ-tehtävät) ja huolehtivat siitä, että valmisteluun varataan riittävästi voimavaroja. Uudet virkamiehet perehdytetään syvällisemmin säädösvalmisteluun ja heidät ohjataan koulutukseen. Varmistetaan virkamiesten ajantasainen osaaminen säädösvalmistelussa.

- Yksittäisessä säädöshankkeessa tulee olla vähintään kaksi valmistelijaa (tarvittaessa tukihenkilö tulisi ministeriön toisesta yksiköstä tai virastosta). Ainoastaan lyhyet, vähämerkityksellisemmät hallituksen esitykset tai asetusmuutokset ohjataan vain yhdelle virkamiehelle valmisteltavaksi.
- Huolehditaan riittävästä valmistelutuesta valmistelijalle (esimies/lainsäädäntöjohtaja).
- Hyödynnetään eri osastojen erityisosaamista (tietosuoja, perustuslaki, kilpailuoikeus, eri liikennemuodot, media, viestintä) siten, että kyseisten virkamiesten työmäärä sovitaan säädösvalmisteluhankkeisiin ja lisätehtäviin.
- Laajoissa hankkeissa asetetaan valmistelutyöryhmä (mukana edustajia toisilta osastoilta sekä virastoista; tarvittaessa myös seuranta/ohjausryhmä), jolle määrätään esimiestuki sekä päävastuullinen valmistelija/esittelijä.
- Ministeriön viestintä (osastokohtaiset viestinnän edustajat) otetaan säännöllisemmin mukaan jo säädösvalmistelun alkuvaiheessa (erityisesti suuret/merkittävät hankkeet). Viestintäsuunnitelmaan sisällytetään tarkemmin myös kuulemiset (mahdolliset ennakkokuulemiset kuten otakantaa.fi).
- Selvitetään mahdollisuuksia kuulemiskäytäntöjen käytön helpottamiseen (keskitetty tuki).

Säädöshankepäätös

Säädöshankepäätös-asiakirjaan sisällytetään yksityiskohtaisemmin tietoja valmisteilla olevasta säädöshankkeesta ja vastuhenkilöistä.

- Pyritään välttämään sitä, että sama laki tai saman lain samat pykälät olisivat auki ja eduskunnan käsiteltävinä samanaikaisesti. Siksi säädöshankepäätökseen on tehtävä alustava lista esitykseen sisällytettävistä lakiehdotuksista.
- Lisäksi hankepäätökseen sisällytetään tarkemmin tietoja vaikutusten arvioinnin toteuttamisesta ja suunnitelluista kuulemismenettelyistä.
- Hankepäätökseen sisällytetään tarkemmin tukihenkilöiden nimet (ml. ekonomistitiimin jäsenen nimi).
- Säädöshankepäätöstä päivitetään/täydennetään joustavasti.
- Hankeikkunaan sisällytetään säädöshankepäätös sekä kaikki asiaa koskevat julkiset asiakirjat.

Konserniohjausosaston tuki säädösvalmistelussa

Konserniohjausosasto toimii koko ministeriön tukena säädösvalmistelussa ja sen kehittämisessä.

- KOO:n talouskehitysyksikön ekonomistitiimin jäsen sekä lainsäädäntöjohtaja tapaavat säädösvalmistelijan, valmistelijan yksikön päällikön ja muun valmistelutiimin heti valmistelun alussa, ennen säädöshankepäätöksen tekemistä ja sovitaan jatkotoimista. Yhteisen tapaamisen tarve korostuu erityisesti isommissa ja tärkeimmissä säädöshankkeissa.
- Tapaamisessa otetaan esille hallituksen esitykseen liittyvät vaikutusten arvioinnit (mitä tarvitaan, voidaanko saada tietoja ministeriöstä/virastoista, mahdollinen ulkopuolinen selvitys, tietolähteet) sekä säädösvalmistelu (erityiskysymykset kuten perustuslaki, tietosuoja, kilpailuoikeus, tiedon hallinta; ministeriön/VN valmistelussa olevat tai tulevat esitykset; alemman asteinen sääntely/asetukset ja määräykset). Samalla keskustellaan valmistelijan mahdollisesti tarvitsemasta muusta tuesta sekä hänen, yksikkönsä tai osastonsa lisätoiveet valmistelun toteuttamisessa (aineisto/tekninen toteuttaminen).
- Kootaan lainvalmisteluaineisto Kampukseen helposti löydettäväksi.

Säädösvalmistelun ohjeet

Päivitetään ministeriön omat säädösvalmisteluohjeet siten, että ne ovat helposti luettavia ja toimivat paremmin säädösvalmistelun tukena.

- Sisällytetään ohjeisiin laajempi osuus toteuttamisvaihtoehtojen arvioinnista sekä vaikutusten arvioinnista ja sitä koskevista käytännöistä.
- Tarkennetaan kuulemismenettelyä koskevia käytäntöjä.
- Kirjataan ohjeisiin tarkemmin teknisiä ohjeita lausuntojen ja kuulemisten kirjaamisesta (tiivistemästä viittaus hankeikkunaan), tietolähteiden sisällyttämisestä sekä linkkien hyödyntämisestä hallituksen esityksessä.
- Kirjataan ohjeisiin säännös lakien jälkikäteisestä seurannasta ja sitä koskevasta vaikutusten arvioinnista.

LAVE-verkko

Lainvalmistelijoiden verkossa paneudutaan syvällisemmin säädösvalmisteluun, myös teknisesti.

- Uudet hallituksen esityksen laatimista koskevat HELO-ohjeet ja mallit käydään läpi, kun ohjeet on vahvistettu.
- Vaikutetaan oikeusministeriön suunnitelmaan aloittaa vaikutusten arviointia koskevan oppaan päivittäminen (OM 2007:4).
- Vaikutetaan PTJ-järjestelmän muutokseen esittämällä parannusehdotuksia (lakiehdotusten numerointi, datan visualisointi, kuvat ja tilastot).

Seuranta

Kirjataan erityisesti laajoihin ja merkittäviin hallituksen esityksiin tieto siitä, että ministeriö tulee seuraamaan ja arvioimaan asianomaisen lain tai sen vaikutusten toteutumista.

- Pyritään siihen, että vähintään yksi laki/lakipaketti arvioidaan vuodessa.
- Varataan lakihankkeiden toteutumisen seurantaan TEAS-määrärahaa vuosittain (esim. KOO on varannut määrärahan virastouudistuksen alustavaan arviointiin syksyllä 2019).

Koulutus:

Ministeriöllä on hyviä kokemuksia kohdennetusta koulutuksesta. Kolmen ministeriön lainvalmistelukoulutus päättyi maaliskuussa 2019. Uusi koulutusohjelma lainvalmistelijoille,

ns. viiden ministeriön ohjelma (LVM, STM, TEM, VM ja YM) käynnistyi helmikuussa 2019 (ja päättyy huhtikuussa 2020). Lisäksi assistenttikoulutus käynnistyi HAUS:n koordinoimana ja LVM:lle kohdentamana helmikuun lopulla 2019 (kattaa kolme koulutuspäivää sekä erilliset PTJ ja EUTORI-koulutukset).

- Huolehditaan siitä, että jatkossa koulutus olisi enemmän VNK/VNHY:n vastuulla.
- Pyritään vaikuttamaan VNK:n nimittämän työryhmän esityksiin, jotka koskevat valtioneuvoston virkamiesten säädösvalmistelun perus-, jatko- ja erikoistumiskoulutuksen vahvistamista ja koulutuksen järjestämismallia.

Säädösjohtaminen ja säädösvalmistelun kehittäminen

Säädösvalmistelun arviointikokousten pitäminen säännöllisesti kaksi kertaa vuodessa antaa hyvän kokonaiskuvan ministeriön säädösvalmistelusta, EU-toiminnasta sekä eduskunnan näkemyksistä. Niitä jatketaan.

- Päivitetään ministeriön lainsäädäntöohjelma edelleen säännöllisesti. Otetaan mukaan asetukset.
- Lisätään keskustelua osastojen ja valmistelijoiden kesken.
- Perustetaan yhteistyöryhmä (yksi virkamies/osasto) yhteistyöhön lainsäädäntöjohtajan kanssa.
- Edistetään osaamisen kehittämistä virkamiesvaihoilla (eri osastoilla, virastoissa ja muissa ministeriöissä).
- Järjestetään vuosittain säädösvalmistelua koskevia yhteiskokouksia osastojen ja virastojen edustajien kanssa.

Harri Pursiainen
Kansliapäällikkö

Silja Ruokola
Lainsäädäntöjohtaja

Liitteet Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 9/2019

Jakelu LVM:n osastojen johtoryhmät ja yksiköt